

**SKILLS FINLAND 2020 -
STRATEGISET LINJAUKSET**

**Skills Finland ry
Varsinainen kokous
28.9.2016**

Johdanto

Skills Finland 2020 – strategiset linjaukset on hyväksytty yhdistyksen varsinaisessa kokouksessa 20.9.2012. Strategiaa on päivitetty seuraavasti:

- varsinainen kokous 26.9.2013: luku 6 (Ydintoimintojen tahtotilat)
- luvut 7 (Organisaatio ja hallinto), 8 (Rahoitus) ja 9 (Kumppanuudet)
- varsinainen kokous 30.9.2015: luku 3 (Toimintaympäristö)
- varsinainen kokous 28.9.2016: luvut 2 (Toiminnan lähtökohdat), 3 (Toimintaympäristö) ja 6 (Ydintoimintojen tahtotilat).

1. YHDISTYKSEN TARKOITUS JA TEHTÄVÄT SEKÄ YDINTOIMINNOT

Sääntöjen mukaan yhdistyksen tarkoituksena on edistää

- ammatillisen koulutuksen ja ammatillisen osaamisen arvostusta ja tunnettuutta yhteiskunnassa
- ammatillisen koulutuksen oppimistuloksia
- opiskelijoiden kiinnostusta ammattitaidon jatkuvaan kehittämiseen
- opiskelijoiden kiinnostusta itsenäiseen yrittäjyyteen.

Yhdistys toteuttaa tarkoitustaan

- seuraamalla ammatillisen koulutuksen tilaa ja ammattitaidon arvostusta yhteiskunnassa sekä tekemällä näitä asioita koskevia aloitteita ja esityksiä
- antamalla järjestelyoikeudet vuosittaiseen valtakunnalliseen Taitaja-ammattitaitokilpailutapahtumaan ja järjestämällä kansainvälisiä nuorten ammattitaitokilpailuja Suomessa

- lähettämällä Suomen nuorten ammattitaitomaajoukkueen kansainvälisiin ammattitaitokilpailuihin, tukemalla suomalaisten nuorten valmentautumista ja osallistumista ammattitaitokilpailuihin
- jakamalla apurahoja ja stipendejä
- harjoittamalla toimialaansa koskevaa tiedotus- ja julkaisutoimintaa.

Yhdistyksen tavoitteena ei ole voiton taikka muun taloudellisen ansion hankkiminen osallisille, eikä sen toiminta muutoinkaan saa muodostua pääasiallisesti taloudelliseksi.

Yhdistyksen ydintoiminnot ovat:

- Kansalliset ammattitaitokilpailut
 - Taitaja
 - TaitajaPLUS
 - Taitaja9
- Kansainväliset ammattitaitokilpailut
 - WorldSkills
 - Abilympics
 - EuroSkills
- Huippuosaajien valmennus ja ammattitaitomaajoukkue
- Kilpailu- ja valmennusasiantuntijoiden koulutus
- Viestintä, tutkimus- ja kehittämistoiminta, julkaisut

Yhdistys edustaa Suomea WorldSkills International -järjestössä (WSI), International Abilympics Federation -järjestössä (IAF) ja WorldSkills Europe -järjestössä (WSE).

2. TOIMINNAN LÄHTÖKOHDAT

Ammattitaitokilpailujen avulla tehdään pitkäjänteistä työtä suomalaisen ammattiosaamisen ja sen arvostuksen edistämiseksi ja ammattikoulutuksen vetovoiman kasvattamiseksi.

Yhdistyksen rakentama ja hallinnoima ammattitaitokilpailujärjestelmä kansallisine ja kansainvälisine kilpailuineen sekä niihin liittyvine valmennus- ja koulutusjärjestelmineen ja tukitoimineen on vakiintunut, toimiva ja tunnustettu. Kilpailutoiminnan suosio on näihin

päiviin saakka jatkuvasti kasvanut ja sen avulla on saavutettu tuloksia. Yhdistyksen toiminnan painopiste on yhä enemmän siirtynyt kilpailujärjestelmän rakentamisesta ja kilpailujen toteuttamisesta toiminnan laadun parantamiseen ja ammatillisen koulutuksen laadun ja innovaatiotoiminnan edistämiseen. Tulevien vuosien haasteena on kilpailutoiminnan päivittäminen vastaamaan muuttuvaa ammatillista koulutusta ja yhä nopeammin muuttuvan työelämän vaatimuksia.

Ammatillisen koulutuksen hakijamäärät ovat kasvaneet koko 2000-luvun aina vuoteen 2012 saakka. Parhaimmillaan hieman yli puolet perusopetuksen päättäneestä ikäluokasta on hakenut ammatilliseen koulutukseen ja puolet lukioon. Vuonna 2008 ammatilliseen koulutukseen ensisijaisesti hakeneiden määrä ylitti ensimmäistä kertaa lukioon hakeneiden määrän. Viimeisimmät toisen asteen koulutuksen yhteishakutiedot kuitenkin osoittavat, että ammatillisen koulutuksen suosio on hiipumassa. Ammatilliseen koulutukseen ensisijaisesti hakeneiden määrä on vähentynyt hieman muutamana vuonna peräkkäin.

Yhdistyksen toiminnassa korostuu vahvasti opinto-ohjauksellinen näkökulma. Työtä tehdään ammatillisen koulutuksen vetovoiman ylläpitämiseksi. Tavoitteena on myös saada nuorten omat koulutustoiheet sekä työelämän ja yhteiskunnan osaamistarpeet nykyistä paremmin kohtaamaan.

Lisäksi yhdistyksen toiminta tukee ammatillisen koulutuksen reformin tavoitteiden saavuttamista, erityisesti ammattiosaamisen kansainväliseen kärkeen pääsemistä ja siellä pysymistä. Yhdistyksen strategiassa korostuu vahvasti ammattiosaamisen ja sen kehittämisen merkitys kilpailukyvyyn, menestyksen ja arvostuksen perustana. Globaali maailma edellyttää yhä enenevässä määrin kansainvälistä yhteistyötä ja kansainvälistä työtöitä. Kansainvälinen yhteistyö on edellytys suomalaisen huippuosaamisen edistämiseksi.

3. TOIMINTAYMPÄRISTÖ

3.1. Talousnäköymät

Kolmen taantumavuoden jälkeen Suomen kansantalous kasvoi vuonna 2015 hieman, alle prosentin verran. Valtiovarainministeriön talouskatsauksessa (kesä 2016) ennustetaan

tulevien vuosien kasvun olevan myös vähäistä, hieman yli prosentin luokkaa. Talouskasvu on saamassa vauhtia yhä useammilla toimialoilla, vaikkakin rakentamista lukuun ottamatta hyvin hitaasti. VM:n ennusteissa ei ole huomioitu Iso-Britannian EU-eron mahdollisia vaikutuksia Euroopan ja Suomen talouteen.

Huolimatta hienoisesta talouden piristymisestä Suomen taloustilanne on lähivuosina heikko ja suurten haasteiden edessä. Julkinen talous pysyy edelleen alijäämäisenä, vaikkakin alijäämä on sopeutustoimien ansiosta pienentynyt.

Osana pääministeri Juha Sipilän hallituksen tavoitetta kattaa 10 miljardin euron kestävyysvaje toisen asteen ammatilliseen koulutukseen kohdistuu 190 milj. euron säästöt vuodesta 2017 lukien. Kaikkiaan ammatilliseen koulutukseen vuosina 2016–2018 kohdennettavat säästöt ovat yhteensä noin 275 milj. euroa.

Johtopäätökset: Heikko yleinen taloustilanne sekä toisen asteen koulutukseen kohdistuvat säästöt ovat toistaiseksi aiheuttaneet ainoastaan hienoista laskua Taitajan ja kansainvälisten ammattitaitokilpailujen osallistujamäärissä. Koulutuksen järjestäjien kiinnostus Taitaja-tapahtuman järjestämiseen on sen sijaan selvästi vähentynyt. Taitaja-yrityskumppaneiden määrään ei taloustilanne toistaiseksi ole vaikuttanut. Jatkossa taloustilanne aiheuttanee suurempia haasteita koulutuksen järjestäjien ja myös Skills Finlandin toiminnalle. On myös mahdollista, että ammatillisen koulutuksen rahoitusleikkauksilla on vaikutuksia ammatillisen koulutuksen vetovoimaan ja arvostukseen. Toimia kustannustehokkuuden parantamiseksi ja rahoituspohjan laajentamiseksi tulee edelleen jatkaa. Kilpailutoiminnan integrointi oppilaitosten arkeen tulee yhä tärkeämmäksi, samoin kilpailutoiminnan hyödyntäminen oppilaitoksissa, esim. motivoituneiden ja lahjakkaiden opiskelijoiden yksilöllisten urapolkujen ja opettajien uramahdollisuuksien edistäjänä. Kilpailutoiminnasta saatavat hyödyt tulee ottaa kärjeksi yhdistyksen viestintätoimissa.

3.2. Suomi 2025 – yhdessä rakennettu – ammatillisen koulutuksen reformi

Pääministeri Juha Sipilän hallituksen tavoitteena on nostaa Suomen talous kestävä kasvun ja kohenevan työllisyyden uralle sekä turvata julkisten palveluiden ja sosiaaliturvan rahoitus.

Tavoitteena on tehdä Suomesta koulutuksen, osaamisen ja modernin oppimisen kärkimaa. Tämä tapahtuu mm. oppimisympäristöjä modernisoimalla, digitalisaation ja uuden pedagogiikan mahdollisuuksia hyödyntämällä, koulutuksen ja työelämän vuorovaikutusta lisäämällä, tutkimus- ja innovaatiotoiminnan laatua ja vaikuttavuutta parantamalla sekä koulutuksen kansainvälisyyttä lisäämällä ja koulutusviennin esteitä purkamalla.

Toisen asteen ammatillisen koulutuksen reformi on yksi hallituksen kärkihankkeista. Reformissa on kaksi päätoimenpidettä, joista kumpikin pitää sisällään useampia yksittäisiä toimia:

1. Uudistetaan toisen asteen ammatillista koulutusta vastaamaan tulevaisuuden osaamistarpeita.
2. Tehdään ammatillisen koulutuksen rahoitus- ja ohjausjärjestelmästä yhtenäinen kokonaisuus.

Reformin mukaisella osaamisperusteisella ja asiakaslähtöisellä ammatillisella koulutuksella tavoitellaan nopeampaa, oikea-aikaisempaa ja joustavampaa vastaamista työ- ja elinkeinoelämän ja yksilöiden muuttuviin osaamistarpeisiin, siirtymistä palveluiden rakentamisessa tarjontalähtöisyydestä kysyntälähtöisyyteen, parempaa laatua ja vaikuttavuutta, vahvempaa työelämäyhteistyötä ja vahvempaa roolia työ- ja elinkeinoelämän kehittämisessä ja innovaatiotoiminnan tukemisessä.

Ammatillisen koulutuksen kärkihankkeen toteuttamiseksi ei ole varattu erillistä määrärahaa. Tavoitteena on, että reformin edellyttämä uudistettu lainsäädäntö astuu voimaan vuoden 2018 alusta.

Johtopäätökset: Ammatillisen koulutuksen reformi tulee lähivuosina merkittävästi muuttamaan ammatillisen koulutuksen lainsäädäntöä, toimintamalleja, rakenteita, ohjausta, säätelyä ja rahoitusta sekä lisäksi ammatillisia tutkintoja. Nämä muutokset muuttavat myös yhdistyksen toimintaympäristöä ja tuovat toiminnalle uusia haasteita ja mahdollisuuksia. Jotta yhdistys voi toteuttaa rooliaan ammatillisen koulutuksen kehittäjänä, on sen kehitettävä omaa toimintaansa reformin linjausten suuntaan. On arvioitava mm. se, miten laaja-alaisemmat tutkinnot, joustavat ja yksilölliset opintopolut, osaamisperusteisuus ja asiakaslähtöisyys, lisääntynyt ja monipuolistunut työpaikalla tapahtuva oppiminen tai nuorten ja aikuisten ammatillisen koulutuksen raja-aitojen purku sekä tarve tehostaa

toimintaa tulee ottaa huomioon kilpailutoiminnan kehittämässä. Toisaalta tulee löytää keinoja, joilla kilpailutoiminta voi tukea koulutuksen järjestäjiä esim. digitalisaation ja oppimisympäristöjen kehittämässä, työelämäyhteyksien ja innovaatiotoiminnan edistämässä tai kansainvälistymässä ja koulutusviennissä. Lisäksi järjestäjä rakenteen muuttuminen sekä muutokset ammatillisen koulutuksen rahoitus- ja ohjausjärjestelmässä tulee huomioida yhdistyksen toiminnassa, esim. jäsenmaksurakenteessa.

3.3 Työelämän kehitysnäkymät ja koulutustarve

Valtiovarainministeriön mukaan (VM:n talouskatsaus kevät 2016) työllisyyskehitys heikkeni vuonna 2015 0,4 %. Suomen talouden pitkän taantumajakson päätyminen ja taloudellisen aktiviteetin nousu etenkin rakentamisessa kääntävät työllisyyden kuitenkin tänä vuonna lievään kasvuun. Avointen työpaikkojen määrä on alkuvuodesta 2016 ollut kasvussa, mikä myös viittaisi parempiin työllisyysnäkömiin. Työttömyyden kasvu on ainakin hetkellisesti pysähtynyt sekä Tilastokeskuksen että työ- ja elinkeinoministeriön tilastojen mukaan.

Kouluasteittain tarkasteltuna työttömyys laski edellisen vuoden maaliskuuhun verrattuna alemmalla perusasteella, ylemmällä perusasteella ja alimmalla korkea-asteella.

Työttömyys laski neljässä ammattiryhmässä, eniten rakennus-, korjaus- ja valmistustyöntekijöiden ryhmissä. Eniten työttömyys nousi palvelu- ja myyntityöntekijöiden ryhmässä.

Opetus- ja kulttuuriministeriön selvityksen ”Suomi osaamisen kasvu-uralle. Ehdotus tutkintotavoitteista 2020-luvulle” (OKM 2015:14) mukaan Suomen elinkeinorakenteen kasvupotentiaaleja ovat erityisesti teollinen internet, bio- ja kiertotalous, cleantech, luovat alat ja hyvinvointiklusteri. Digitaalisuuden ennakoitavissa tulevaisuudessa mahdollistavan tuottavuuden kasvun sekä uusien työpaikkojen syntymisen julkisissa ja yksityisissä palveluissa. Panostuksia tarvitaan myös tällä hetkellä vahvojen ja työllistävien toimialojen työvoimapoistuman korvaamiseen ja osaamisen kehittämiseen. Tämä koskee esimerkiksi sosiaali- ja terveysalan, rakennusalan, maatalouden, kuljetusalan ja useiden teollisuuden alojen riittävän koulutustarjonnan turvaamista ja koko työvoimareservin hyödyntämistä.

Alakohtaisten työvoima- ja koulutustarpeiden tavoitteiden ohella tulisi keskittyä turvaamaan elinkeinoelämälle ja sen uudistamiselle parhaat mahdolliset toimintaedellytykset osaamistasoa nostamalla, metatason osaamista vahvistamalla ja toimialarajat ylittävien osaamiskokemuksien hallintaa parantamalla. Lisäksi elinkeino- ja koulutuspolitiikassa olisi tarpeen tavoitteellisen elinkeinorakenteen tukemisen ohella vahvistaa kokeiluja, joilla luodaan rohkeasti edellytyksiä uusien, vielä kehitysvaiheessa olevien alojen kasvulle.

Useiden eri selvitysten ja osaamistarpeiden ennakoitien mukaan erityisesti teknologinen kehitys (mm. digitalisaatio, robotisaatio, massadata, pilvipalvelut) muuttaa merkittävästi työn organisointia, teollisuuden ja palveluiden toimintatapoja ja tuotteita sekä kansalaisten arkea. Työelämä polarisoituu. Ammattitaito- ja osaamisvaatimukset muuttuvat. Osa ammateista katoaa ja niiden tilalle syntyy uusia. Itsenäinen ja yrittäjämäinen työ lisääntyy. Myös perinteisissä ammateissa vaadittava osaaminen muuttuu, kun tavat tehdä työtä muuttuvat. Tarvitaan uudenlaista osaamista, joka usein ylittää perinteisten toimialojen rajapinnat.

Johtopäätökset: Ammattitaitokilpailutoiminnan toteuttamisessa on keskeistä eri alojen työllisyyden ja vetovoiman seuraaminen ja joustava reagointi niin, että painopistettä siirretään aloille, jotka ovat Suomen elinkeinoelämän kannalta merkittäviä ja työllistäviä, mutta joiden vetovoima ei vastaa kysyntää. Kilpailutoiminnan avulla voidaan myös tehdä tunnetuksi Suomen elinkeinorakenteen kasvupotentiaalia ja uusia ammatteja. Lisäksi voidaan tuoda esiin ja edistää työelämässä tarvittavaa uudenlaista osaamista, digitaalisuutta ja toimialarajat ylittävää osaamista. Tulevaisuudessa perinteisen kokoaikaisen palkkatyön sijaan korostuvat itsensä työllistäminen, erilaiset pätkätyöt, elannon tienäminen useasta lähteestä rinnakkain ja ammatin vaihtaminen useaan kertaan työuran aikana. Kaikki tämä edellyttää kykyä itsenäiseen päätöksentekoon ja työskentelyyn, yrittäjämäistä asennetta, innovatiivisuutta, ennakkoluulottomuutta ja rohkeutta sekä halua ja kykyä itsensä jatkuvaan kehittämiseen. Näiden taitojen merkitystä tulee myös kilpailutoiminnassa korostaa.

3.4 Nuoret ja nuorten asenteet

Nuorten asenteita työtä, työn sisältöä ja koulutusta kohtaan on laajalti tarkasteltu opetus- ja kulttuuriministeriön keväällä 2016 julkaisemassa seurantatutkimuksessa ammatillisen koulutuksen mielikuvista. Taloudellinen tiedotustoimisto TAT julkaisi niin ikään keväällä selvityksensä ”Kun koulu loppuu”.

OKM:n tutkimuksessa kohderyhminä olivat peruskoulun yhdeksäsluokkalaiset, ammatillisessa koulutuksessa tai lukiossa toista vuotta opiskelevat sekä yrityspäätäjät. Puhelimitse haastateltiin 934 nuorta ja internet-kyselyllä 101 yrityspäätäjää. Lisäksi syvähaastateltiin yhteensä 52 kohderyhmiin kuuluvaa henkilöä. Vastaava tutkimus on tehty vuosina 2006–2007 ja 2010.

Tutkimuksen mukaan 9.-luokkalaisten kiinnostus ammatillisesta koulutuksesta ja kaksoistutkintoja kohtaan on vähentynyt. Samansuuntaisia tuloksia saatiin TATin selvityksessä, joka perustui sähköiseen kyselyyn. Toisaalta mielikuvat ammatillisesta koulutuksesta olivat myönteisiä ja imagon arvioitiin parantuneen viime vuosina.

Koulutusaloista tekniikka ja liikenne on menettänyt hieman suosiotaan ammattikouluun aikovien 9.-luokkalaisten keskuudessa. Ammattien kiinnostavuus määräytyy selvityksen perusteella pitkälti työllistymisnäkömien, työn sisällön ja palkkatason perusteella. Myös TV-sarjat sekä kaverit ja vanhemmat muokkaavat näkemyksiä. Ei-kiinnostavista ammateista on melko yhtenäinen käsitys; yksitoikkoiset, fyysisesti raskaat, likaiset, vain vähän koulutusta vaativat, yksin tehtävät ja heikkoa arvostusta nauttavia työt eivät houkuttele.

Jatko-opintopaikan valinta on ollut useimmille haastatelluille 9.-luokkalaisille helppo, vaikkakin heidän tietämyksensä ammatillisesta koulutuksesta ja sen tarjonnasta vaihteli paljon. Opoilla ja ammattiopistoilla on selvityksen mukaan merkittävä rooli tiedon levittämisessä. OKM:n selvityksen mukaan myös yrityksillä on tärkeä rooli ammatillisen koulutuksen markkinoinnissa ja kiinnostuksen lisäämisessä. Työnantajat suhtautuvat myönteisesti ammatilliseen koulutukseen ja kokevat sen vastaavan työelämätarpeita suhteellisen hyvin. Toisaalta selvityksen mukaan myös työnantajien tietämys ammatillisesta koulutuksesta vaihteli huomattavasti.

Nuorten asenteita työtä, työn sisältöä ja koulutusta kohtaan tarkastelleiden tutkimusten ja selvitysten mukaan (mm. Neljäs Suomi. EVAn arvo- ja asennetutkimus 2014, Dialogiselvitys amiksista ja työn tulevaisuudesta 2014) nuorten asenteet työhön ja koulutukseen ovat muuttuneet. Muutokset näkyvät muun muassa siinä, että nuoret torjuvat väitteen hyvinvoinnin ja talouskasvun kohtalonyhteydestä. Lisäksi nuoret vaikuttaisivat olevan vanhempia sukupolvia vähemmän omistautuneita työlle, ja ajatus työnteon vähentämisestä houkuttaa heitä. Työ on kuitenkin nuorille tärkeää, mutta eri tavalla kuin aiemmin. Työn sisällön merkitys korostuu ja työltä tavoitellaan mielekkyyttä.

Koulutus ja tutkinnon suorittaminen on usein edelleen työn saamisen ehto, ja nuoret ovat tästä tietoisia. Usko koulutuksen työllistävytyteen on kuitenkin vähentynyt, samoin nuorten usko jatkuvan kouluttautumisen välttämättömyyteen työelämässä pysymisen kannalta. Korkean nuorisotyöttömyyden aikaan on helppo ajatella, että edes jatkuva kouluttautuminen ei suojaa työttömyydeltä. Ammattiin opiskelevat uskovat kuitenkin edelleen vahvasti siihen, että ammattiosaaajille löytyy töitä valmistumisen jälkeen. He ovat myös valmiita muuttamaan työn perässä.

Vuonna 2013 alkanut ammatillisen koulutuksen vetovoiman hiipuminen jatkui kevään 2016 yhteishaussa: peruskoulun päättäneistä ensisijaisista hakijoista 56 % haki lukioon ja 44 % ammatilliseen koulutukseen. Edellisenä vuonna lukioon haki 55 % ja ammatilliseen 45 % ensisijaista hakijoista. Eri koulutusalojen suosio on edelleen pysynyt suurin piirtein ennallaan. Suosituin ala ammatillisessa koulutuksessa on sosiaali- ja terveysala. Seuraavaksi suosituimmat opintoalat ovat ajoneuvo- ja kuljetustekniikka, liiketalous ja kauppa, arkkitehtuuri ja rakentaminen, majoitus- ja ravitsemisala. Sähkö- ja automaatiotekniikan ala nosti edelleen suosiotaan suosituimpien joukossa.

Johtopäätökset: Sekä toteutuneiden hakijamäärien että eri kyselyjen perusteella ammatillisen koulutuksen vetovoima on hienokseltaan hiipumassa vaikkakin koulutuksen imagoa pidetään hyvänä. Vetovoiman lasku saattaa ainakin osin olla seurausta vallitsevasta huonosta työllisyystilanteesta. Työtä ammatillisen koulutuksen vetovoiman edistämiseksi on kuitenkin jatkettava. Kyselyjen mukaan nuorilla on selkeä käsitys töistä, jotka eivät ole kiinnostavia. Skills Finlandin tehtävänä on puhua totta ja hyvää ammatillisesta koulutuksesta ja sen tarjoamista työllistymismahdollisuuksista. On kiinnitettävä huomiota siihen, että kilpailujen avulla esitellään eri alojen ammatteja

monipuolisesti ja totuudenmukaisesti sekä niin, että ammattien sisältö ja osaamisvaatimukset eivät esim. kilpailuteknisistä syistä korostu yksipuolisesti tai sellaisella tavalla, joka ei kiinnosta nuoria. OKM:n kyselyn mukaan toisen asteen koulutuksen valinta oli 9.-luokkalaisille helppoa. Tämä viittaa siihen, että tosiasiallisesti päätökset toiselle asteelle hakemisesta tehdään jo ennen yhdeksättä luokkaa. Taitaja9:n kehittämistä siten, että kaikki yläkoululaiset otetaan huomioon, tulee jatkaa. Opojen ja yritysten merkitys nuorten uravalinnoille on edelleen merkittävä. Yhdistyksen viestinnässä nämä kohderyhmät tulee huomioida aiempaa vahvemmin.

3.5 Eurooppa 2020

Suomi on osana EU:n kasvustrategiaa (Eurooppa 2020) sitoutunut kehittämään keskeisiä yhteiskunnan ja talouden osa-alueitaan siten, että suomalainen ja eurooppalainen kilpailukyky vahvistuu, kansalaisten hyvinvointi parantuu ja julkisen talouden kestävyys voidaan turvata. Strategiassa koulutus- ja tiedepolitiikalla on keskeinen asema. Suomi on omassa kansallisessa ohjelmassaan sitoutunut mm. nuorten koulutustason parantamiseen ja varhain koulutuksen päättäneiden osuuden vähentämiseen.

Eurooppa 2020 -strategian mukaisiin tavoitteisiin pyritään seitsemällä lippulaivahankkeella. Hankkeisiin sisältyviä ammatilliseen koulutukseen tai osaamiseen liittyviä tavoitteita ovat mm. yrittäjyyden edistäminen ja nuorisotyöttömyyden ehkäiseminen, nuorten ammattilaisten liikkuvuuden lisääminen, ammattipätevyyden ja -kokemuksen tunnustamisen parantaminen, osaamisen kehittäminen koko elämän ajan ja ammatillisen koulutuksen vetovoiman edistäminen.

Euroopan unionin komissio on tehnyt aloitteen tulevaisuuden osaamisen kehittämiseksi, ns. osaamisagendan (A new Skills Agenda for Europe). Aloite on ollut alustavassa käsittelyssä kevään 2016 aikana, mutta päätöksiä siitä ei vielä ole tehty.

Komission esityksessä on kolme prioriteettialuetta:

1. Osaamistason ja relevanssin nostamista koskevat aloitteet (Improving the quality and relevance of skills formation -Skills supply)
2. Osaamisen ja tutkintojen läpinäkyvyys ja vertailtavuus (Making skills and qualifications more visible and comparable- Transparency and recognition)

3. Osaamisen ennakkoinnin ja dokumentoinnin sekä urapolkujen tukeminen (Improving skills intelligence and information for better career choices - skills demand and intelligence)

Iso-Britannia joutuu päättämänsä Brexitin vuoksi luopumaan tulevasta EU-puheenjohtajakaudestaan ja vastaavasti kaikkien muiden maiden puheenjohtajakaudet aikaistuivat puolella vuodella. Tämä tarkoittaa sitä, että Suomen EU-puheenjohtajakausi keväästä 2020 syksyyn 2019. Näin Suomen mahdollisuudet vaikuttaa merkittäviin koulutusta ja ammatillista koulutusta koskeviin päätöksiin (nykyisten Erasmus+-, Kansalaisten Eurooppa-, Luova Eurooppa- ja Horisontti-ohjelmien seuraajat, Education and Training – strategisten puitteiden päivitys sekä Kööpenhamina-prosessin eli ammatillisen koulutuksen tavoitteiden uudistaminen) pienenevät.

Johtopäätökset: Huippuosaamisen edistäminen ja kilpailutoiminnan hyödyntäminen keinona ammatillisen koulutuksen edistämässä tulee saada mukaan tuleviin EU-asiakirjoihin. Tämä mahdollistaa laajemman eurooppalaisen yhteistyön, kilpailutoiminnan syvemmän hyödyntämisen ja mahdollisesti myös EU-tasosta rahoitusta toimintaan. Skills Finlandin on oltava aloitteellinen WorldSkills Europe -järjestön suuntaan, jotta jäsenmaat yhdessä varmistavat tavoitteen saavuttamisen.

3.6 Kansainväliset ammattitaitokilpailujärjestöt

Skills Finland on kansainvälisten järjestöjen (WorldSkills International, WorldSkills Europe, International Abilympic Federation) jäsenenä sitoutunut niiden strategioihin, tavoitteisiin ja toimintaan.

WorldSkills International -järjestön (WSI) tavoitteena on edistää yhteistyössä jäsenmaidensa kanssa maailmanlaajuista tietoisuutta ammatillisen huippuosaamisen merkityksestä. Järjestön tärkein toimintamuoto ovat joka toinen vuosi järjestettävät WorldSkills – ammattitaidon MM-kilpailut. Järjestössä on tällä hetkellä 75 jäsenmaata tai aluetta. Jäsenten määrän, kilpailujen suosion ja kilpailijamäärien kasvaessa alueellisten kilpailujen (WorldSkills Asean, WorldSkills Americas, EuroSkills ja WorldSkills GCC) rooli on vahvistumassa.

Järjestö on käynnistänyt strategiansa päivityksen. Keskiössä ovat ammattitaitokilpailujen lisäksi viisi muuta toiminnan ydinaluetta: huippuosaamisen edistäminen, urapolkujen edistäminen, koulutus, kansainvälinen yhteistyö ja tutkimus. Tavoitteena on luoda WorldSkills-kilpailutapahtumasta merkittävä kansainvälinen asiantuntijoiden kohtaamispaikka, ”Taitojen Davos” (Davos of Skills). Järjestön toiminnassa kiinnitetään yhä enenevässä määrin huomiota kilpailutoiminnan hyödyntämiseen, maailmanlaajuisten asiantuntijaverkostojen toiminnan tehostamiseen ja huippuosaamista koskevan tiedon välittämiseen jäsenmaiden kesken. Keskeinen ajatus strategiassa on myös se, että kukin jäsenmaa voi valita painopistealueista ne, joilla haluaa aktiivisesti toimia. Uusi strategia hyväksytään järjestön yleiskokouksessa lokakuussa 2016.

WorldSkills Europe -järjestön (WSE) erityisinä tavoitteina on edistää ammatillista osaamista ja sen arvostusta Euroopassa, lisätä tietoisuutta ammatillisen osaamisen merkityksestä, tukea Euroopan unionin ammattikoulutuspolitiikkaa ja lisätä eurooppalaista yhteistyötä ammatillisen koulutuksen alueella. Järjestön tärkein tehtävä on organisoida joka toinen vuosi järjestettävät EuroSkills – ammattitaidon euroopanmestaruuskilpailut. Lisäksi järjestö tukee kansallisten ammattitaitokilpailujen ja kansallisten Skills-organisaatioiden kehittämistä. WorldSkills European jäsenenä on 27 eurooppalaista maata.

WSE on siirtymässä WSI:n kaltaiseen kuusi erillistä toiminta-alueita sisältävään strategiaan, jota parhaillaan valmistellaan. Strategiasta WSE:n yleiskokouksessa huhtikuussa 2016 käydyssä keskustelussa korostuivat mm. työelämäyhteistyö, opettajien urapolkujen edistäminen ja tiedon jakaminen jäsenmaiden välillä.

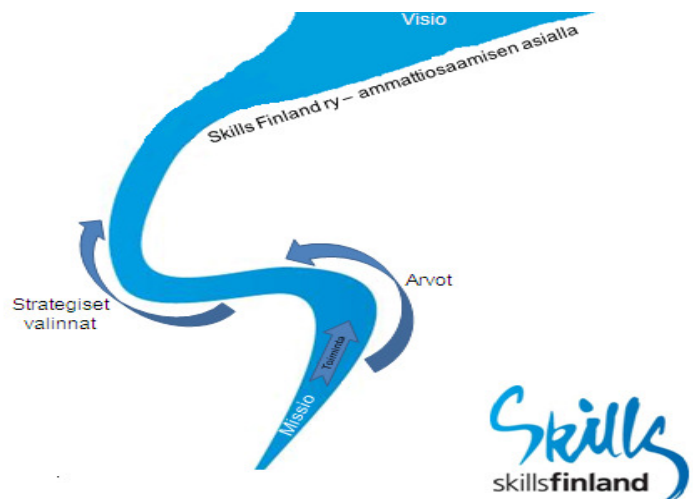
International Abilympic Federation -järjestön (IAF) tavoitteena on kannustaa vammaisia kehittämään omaa ammattitaitoaan, parantaa heidän asemaansa työmarkkinoilla, edistää tietoisuutta vammaisten kyvyistä ja heidän osallistumisestaan sosio-ekonomiseen elämään, edistää kansainvälistä yhteistyötä ja kiinnittää päättäjien huomiota vammaisten ammattitaidon merkitykseen. Järjestön jäsenmaiden määrä on 39. Näistä valtaosa on Euroopan ulkopuolisia maita. Kansainväliset Abilympics-kilpailut järjestetään joka neljäs vuosi.

Järjestön sisällä ovat aktivoitumassa ne, selvästi vähemmistönä olevat maat, jotka haluavat kehittää kilpailua nuorisokilpailun suuntaan WSC-mallin mukaan.

Johtopäätökset: Skills Finlandin on kirkastettava strategiaansa ja tavoitteitaan WSI:ssä, WSE:ssä ja IAF:ssä toimimisen osalta. Toiminta on kaikissa järjestöissä laajenemassa ja yhtä suuri aktiivisuus toiminnan kaikilla alueilla tai kaikkien jäsenmaiden kanssa ei liene enää tulevaisuudessa mahdollista tai järkevää. Meidän tulee valita itsellemme strategisesti tärkeimmät yhteistyön alueet ja yhteistyökumppanit. Näin voimme parantaa toiminnasta saatavia hyötyjä ja sen kustannustehokkuutta. Kilpailutoiminnan mahdollisuuksia ammatillisten opettajien ja opiskelijoiden liikkuvuuden edistämiseksi tulee entistä selkeämmin hyödyntää, koska on mahdollista, että tulevaisuudessa ammatillisen koulutuksen säästöillä on vaikutuksensa myös kansainväliseen liikkuvuuteen. Jo tällä hetkellä koulutuksen järjestäjien omarahoitusosuudessa on nähtävissä notkahdus, ja Suomi on edelleen kaukana asettamistaan tavoitteista ammatillisten opettajien liikkuvuudessa.

4 YHDISTYKSEN MOTTO, VISIO, MISSIO JA ARVOT

Yhdistyksen motto, visio, missio ja arvot vahvistettiin strategiaproessin päätteeksi vuoden 2010 varsinaisessa kokouksessa.

Motto

Skills Finland ry – ammattiosaamisen asialla

Visio

Maailman parhaan ammattiosaamisen rakentaja.

Uskomme kädentaitoihin ja ammattiosaamiseen. Osaaminen on menestyksen ja arvostuksen perusta. Osaaminen innostaa kehittymään ja luo suomalaista

hyvinvointia. Olemme kädentaitojen ja ammattiosaamisen arvostuksen puolestapuhuja.

Uskomme huippuosaamiseen ja osaamisen jatkuvaan kehittämiseen. Osaamisen kehittäminen ja mahdollisuus huippuosaamiseen on kaikkien oikeus.

Huippuosaaminen luo kansainvälistä kilpailukykyä. Valmennuksella ja koulutuksella kehitämme osaajia ja autamme heitä saavuttamaan unelmansa.

Uskomme ammattitaitokilpailuihin. Ammattiosaamisen esille tuominen puhuttelee ja innostaa nuoria kehittämään osaamistaan. Olemme ammattitaitokilpailutoiminnan puolestapuhuja, kehittäjä ja edelläkävijä kansallisesti ja kansainvälisesti.

Missio

Edistämme ammattiosaamista ja sen arvostusta, haastamme kasvuun ja huippuosaamiseen

Yhteistyö ja jakaminen. Tieto, taito ja kokemus on tarkoitettu jaettavaksi. Erilaisuudessa ja yhteistyössä on voimaa. Kansainvälistyvässä maailmassa tarvitaan maailmanlaajuista yhteistyötä. Luomme yhdessä osaamispääomaa, joka hyödyttää kaikkia. Kehitämme jatkuvasti osaamista ja toimintatapoja. Olemme innostaja, tukija ja kanssakulkija.

Käytännöllisyys. Kilpailutoiminta kuuluu oppilaitoksen arkeen, ja kaikilla tulee olla mahdollisuus osallistua siihen. Luomme selkeitä toimintamalleja, jotka kannustavat osallistumaan. Haastamme yhteistyökumppanit hyödyntämään toimintamalleja omassa työssään.

Avoimesti

Seisonko sanojeni takana? Jaanko sen mitä tiedän? Autanko toisia tiedoillani?
Pelaanko avoimin kortein?

Reilusti

Olenko tasapuolinen? Otanko huomioon kaikki, joita päätökset koskevat?
Kohtelenko kaikkia oikeudenmukaisesti? Kilpailenko sääntöjen mukaan?
Toiminko rehellisesti? Kunnioitanko muita?

Viisaasti

Ennakoinko päätösten ja tekemisen vaikutukset? Kasvanko osaajana ja ihmisenä?
Onko kasvuni kestävä? Tuenko toisia? Kannustanko muita kasvuun?

Osaamisesta iloiten

Uskallanko iloita onnistumisesta? Innostanko toisia esimerkilläni? Iloitsenko
toisten menestymisestä? Työskentelenkö ilolla ja innostuen?

Taitavasti

Otanko opiksi kokemuksistani? Tiedänpö kuinka kehittyä eteenpäin?
Haluanko tehdä asiat hyvin? Onko laatu minulle tärkeää?

Haastamme itsemme ja sidosryhmämme toimimaan avoimesti, reilusti, viisaasti, osaamisesta iloiten ja taitavasti.

5 TOIMINNAN STRATEGISET PAINOPISTEALUEET

1. Kilpailutoiminnasta poweria – oman osaamisensa kehittäminen on kaikkien oikeus

Vuonna 2020 kilpailutoiminnan hyödyt ovat selvästi näkyvissä ammatillisessa opetuksessa. Ammattitaitokilpailuja hyödyntävät kaikki ammatillisen koulutuksen järjestäjät. Kaikilla ammattiopiskelijoilla on halutessaan mahdollisuus osallistua kilpailu- ja valmennustoimintaan.

Ammattitaitokilpailut ovat merkittävä ammatillisen koulutuksen ja ammattiosaamisen näyteikkuna. Itse kilpailu on kuitenkin ainoastaan pyramidin huippu. Tärkeämpää on se, mitä tapahtuu ennen ja jälkeen kilpailujen. Vuonna 2020

- Kilpailujen järjestäminen, niihin valmistautuminen ja osallistuminen ovat integroituina oppilaitosten ja yritysten arkeen. Näin se palvelee parhaalla mahdollisella tavalla osaamispääoman kasvattamista ja on kaikkien koulutuksen järjestäjien, yritysten, opettajien, työpaikkaohjaajien ja opiskelijoiden saatavilla.
- Kilpailu- ja valmennustoiminnan hyödyt ja hyvät käytännöt ovat avoimesti kaikkien käytössä ammatillisen koulutuksen ja osaamisen kehittämiseksi.
- Kilpailutoimintaan osallistuminen on koko oppilaitoksen yhteinen asia. Joustavat ja yksilölliset opintopolut tukevat huippuosaamisen kehittymistä ja kilpailijoiden valikoituminen toteutuu yhteisön hyväksymien periaatteiden mukaisesti.

2. Kestävä taloudellinen pohja edellytyksenä pitkäjänteiselle toiminnalle

Vuonna 2020 kilpailu- ja valmennustoiminta sekä yhdistyksen toiminta pohjautuvat sen kaikilla tasoilla kestäväälle taloudelliselle perustalle. Toiminta on kaikilla tasoilla kustannustehokasta. Rahoitusrakenne on monipuolinen ja joustava. Näin voidaan turvata resurssien tehokas käyttö ja toiminnan jatkuvuus muuttuvissa taloudellisissa tilanteissa.

3. Voimaa ja vaikuttavuutta yhteistyöllä

Skills Finlandin toiminta perustuu verkostoyhteistyölle. Ainoastaan yhteistyöllä voimme päästä visioomme ja saavuttaa asetetut kunnianhimoiset tavoitteet.

Vuonna 2020

- Kaikki ammatillisen koulutuksen järjestäjät ovat mukana Skills-verkostossa ja myös työelämä on aktiivisesti mukana kehittämässä ja tukemassa yhdistyksen toimintaa.
- Yhdistys on merkittävä foorumi ammatillisen koulutuksen kehittämiseksi tehtävälle yhteistyölle. Yhdistys on asiantunteva, arvostettu, luotettava ja haluttu kumppani sekä kansallisissa että kansainvälisissä verkostoissa.
- Yhdistyksen viestintä- ja vuorovaikutuskanavat tukevat ja edistävät toinen toisilta oppimista ja tiedon avointa jakamista. Jaettu tieto, taito ja kokemus mahdollistavat laadukkaan toiminnan ja ovat edellytys kustannustehokkuudelle.

4. Laadulla maailman osaavimmaksi kansaksi

Laatu tarkoittaa oikeiden asioiden tekemistä oikealla tavalla. Laatuun liittyy myös toiminnan jatkuva parantaminen. Huippuosaajien tekijän on oltava huippuosaaja.

Vuonna 2020 Skills Finlandin toiminnan laatu täyttää ulkopuolisen arvioinnin perusteella erinomaisen organisaation kriteerit.

6 YDINTOIMINTOJEN TAHTOTILAT

Taitaja

1. Taitajan perustarkoitus ammatillisen koulutuksen näyteikkunana, kehittäjänä ja vetovoiman edistäjänä ohjaa kilpailun toteuttamista ja kehittämistä.
2. Kilpailu kehittää aidosti koulutusta ja synnyttää tuotteita ja palveluja, jotka ovat elinkelpoisia. Lajit on toteutettu niin, että innovatiivisuus ja uuden luominen ovat luonnollinen osa niitä.
3. Semifinaalit ovat ilmeeltään ja toimintatavoiltaan selvästi finaalin kaltaisia ja tunnistettava osa Taitajaa. Semifinaalien lähtökohtana ovat työelämän ja alueiden tarpeet, ja ne mahdollistavat alueellisen verkostoitumisen. Semifinaalien järjestämistavat voivat poiketa toisistaan laji- tai aluekohtaisesti. Lukioilla ja ammattikorkeakouluilla on mahdollisuus osallistua Taitaja-toimintaan.
4. Taitaja-kilpailun järjestämismalli vastaa muuttuneisiin työelämän ja ammatillisen koulutuksen haasteisiin sekä ammatillisen koulutuksen järjestäjien, yritysten ja kilpailun kehittämisen tarpeisiin.

Taitaja 9

1. Taitaja 9-kilpailua käytetään alueellisen peruskoulu-ammattiopisto-työelämäyhteistyön välineenä.
2. Taitaja 9 on koko yläkoulun kilpailu. Myös 7.- ja 8.- luokkalaiset voivat osallistua.
3. Kilpailua hyödynnetään monipuolisesti ja vaikuttavasti ammattiin tutustumisen, perusteltujen valintojen ja laadukkaan opinto- ja uraohjauksen työkaluna.
4. Kilpailulla pystytään vastaamaan erilaisten kohderyhmien, esim. maahanmuuttajataustaisten nuorten tarpeisiin.
5. Taitaja9- kilpailun järjestämismalli vastaa muuttuneisiin työelämän ja ammatillisen koulutuksen haasteisiin sekä opinto- ja uraohjauksen tarpeisiin.

TaitajaPLUS

1. Erityistä tukea tarvitsevien kilpailutoiminta tuottaa osallistujilleen (opiskelija) kestäväää hyvinvointia ja työllistymistä.
2. Kilpailut ovat työelämälähtöiset.
3. TaitajaPLUS on osa Taitaja-brändiä, mikä näkyy sekä finaalissa että semifinaaleissa.
4. Kilpailun osanottajamäärät ovat kasvaneet.

Kansainväliset kilpailut: WorldSkills, EuroSkills ja Abilympics

1. Skills Finland on aktiivinen, arvostettu ja vaikutusvaltainen toimija kansainvälisissä ammattitaitokilpailuissa ja niiden järjestöissä. Suomella on selkeä strategia ja tavoitteet järjestöjen puitteissa tapahtuvalle yhteistyölle.
2. Kansainvälisten kilpailujen hyödyntäminen ammatillisen koulutuksen, työelämän ja kilpailutoiminnan kehittämisessä on suunnitelmallista ja vaikuttavaa.
3. Kilpailuihin osallistuminen perustuu organisoituun alakohtaiseen tahtotilaan, mahdollistamiseen ja haluun hyödyntää kilpailutoimintaa.
4. Suomi järjestää EuroSkills 2020 -kilpailut.
5. Euroopassa järjestetään International Abilympics -kilpailut joko omana kilpailunaan tai osana jotakin muuta kansallista tai kansainvälistä kilpailua.

Huippuosajien valmennus

1. Suomessa on laadukas huippuosajien valmennusjärjestelmä, jonka johtamisesta ja kehittämisestä Skills Finland vastaa. Perus- ja huippuvalmennus on integroitu oppilaitosten arkeen. Skills Finland järjestää maajoukkuevalmennuksen. Yritykset ja muu työelämä ovat aktiivisesti mukana kaikessa valmennustoiminnassa.
2. Valmennus- ja kilpailutoiminta sekä sen hyödyntäminen ovat osa tutkinnon perusteita ja osa jokaisen ammatillisen koulutuksen järjestäjän strategiaa. Ammatillisesti lahjakkaita opiskelijoita tuetaan yksilöllisillä opintopoluilla. Valmentava opettajuus tarjoaa työvälineitä opettajille ja oppimiseen.
3. Valmennus- ja kilpailutoiminnalla on vakiintunut rooli suomalaisen ammatillisen koulutuksen ja työelämän kehittäjänä sekä koulutuksen ja työelämän yhteistyön tiivistäjänä. Yhteistyö kehittää ammatillista koulutusta sekä lahjakkaiden opiskelijoiden urapolkuja niin, että yritykset ja muu työelämä saavat maailman osaavinta työvoimaa.

Kilpailu- ja valmennusasiiantuntijoiden koulutus

1. Koulutus tukee yhdistyksen strategian ja tavoitteiden toteutumista ja kehittää toiminnan laatua ja yksilöiden osaamista
2. Koulutustoiminta on suunnitelmallista ja jatkuvasti kehittyvää.
3. Koulutus edistää opetushenkilöstön urapolkumahdollisuuksia.

Viestintä

1. Viestinnän kohderyhmät ja ydinviestit on määritelty. Viestintä tapahtuu kullekin kohderyhmälle tarkoituksenmukaisilla viesteillä ja kanavilla.
2. Yhdistyksen toiminta ja asiantuntijuus on tunnettua. Kilpailu- ja kehittämistoiminta on esillä tiedotusvälineissä säännöllisesti ja valtakunnallisesti
3. Viestintää toteutetaan verkostomaisesti sidosryhmien ja yhteistyökumppanien kanssa. Yhteistyö on vastavuoroista ja hyödyttää kaikkia osapuolia.

7 ORGANISAATIO JA HALLINTO

1. Skills Finlandin toiminnan laatu täyttää ulkopuolisen arvioinnin perusteella erinomaisen organisaation kriteerit.
2. Organisaatorakenne tukee yhdistyksen strategian ja tavoitteiden toteutumista ja on riittävän joustava reagoimaan toimintaympäristössä tapahtuviin muutoksiin.
3. Verkoston ja henkilöstön osaamista kehitetään systemaattisesti. Henkilöstön ja keskeisten toimijoiden työhyvinvoinnista huolehditaan.

8 RAHOITUS

1. Yhdistyksen toiminta sekä kilpailu- ja valmennustoiminta ovat sen kaikilla tasoilla kustannustehokasta.
2. Kilpailu- ja valmennustoiminta on investointi tulevaisuuteen. Sen kustannus-hyötysuhde asetettujen tavoitteiden saavuttamiseksi on hyvä.
3. Rahoitusrakenne on monipuolinen ja joustava, jotta voidaan turvata toiminnan jatkuvuus ja tavoitteiden saavuttaminen muuttuvassa toimintaympäristössä.

9 KUMPPANUUDET

1. Skills Finland on asiantunteva, arvostettu, luotettava ja haluttu kumppani sekä kansallisissa että kansainvälisissä verkostoissa.
2. Verkostoyhteistyö on suunnitelmallista ja pitkäjänteistä, ja se perustuu vastavuoroisuuteen. Yhteistyöstä hyötyvät kaikki osapuolet.
3. Verkosto on laadullisesti ja määrällisesti kattava.